Το Κυριακάτικο Σχολείο Μεταναστών αυτοπαρουσιάζεται

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού, ζητήσαμε από το Γιάννη Φουκαράκη, εθελοντή του Κυριακάτικου Σχολείου Μεταναστών, να γράψει τους λόγους για τους οποίους συμμετέχει στο Σχολείο. Ο ίδιος πήρε συνέντευξη από τον Ναζμούλ Μαντμπάρ, μαθητή του σχολείου.

Μια σταγόνα ελπίδας σε ένα ωκεανό απανθρωπιάς

Σε λίγο καιρό θα κλείσω δυο χρόνια στο Κυριακάτικο και ποτέ μέχρι τώρα δεν είχα βρει έναν χώρο που να νιώθω τόσο άνετα. Γιατί άραγε; Τι είναι αυτό που με τράβηξε στο Σχολείο και δεν το βρήκα για παράδειγμα σε άλλες οργανώσεις, συλλογικότητες, παρατάξεις ή φοιτητικούς συλλόγους;

Μπαίνω αμέσως στο ψητό! Σχεδόν δύο χρόνια συμμετέχω στο Σχολείο, κυρίως στην γραμματεία, αλλά κάποιες φορές και στη διδασκαλία. Για την ακρίβεια, προσπαθώ να «χωθώ» σε κάθε τομέα που έχει το σχολείο και σε κάθε δράση που διοργανώνει, επειδή πραγματικά το απολαμβάνω (Ίσως δεν θα έπρεπε να το γράφω αυτό δημόσια, γιατί μπορεί να με «χώσουν» να κάνω κι άλλα πράγματα. Ας είναι…). Αυτό που λατρεύω στο Σχολείο είναι ότι μου δίνει την δυνατότητα, μέσω της λειτουργίας και των δράσεών του, να εφαρμόζω στην πράξη τις πολιτικές ιδέες μου.

Αυτό είναι σπουδαίο, για δύο λόγους: Πρώτο, επειδή ενεργοποιούμαι πολιτικά και δεν παραμένω αδρανής, χαμένος μέσα στις σκέψεις μου, και, δεύτερο, γιατί ακριβώς αυτές οι ιδέες μου προσγειώνονται μέσω μιας στρατηγικής υλοποίησης στο ανώμαλο έδαφος της πραγματικότητας, γκρεμίζοντας αυταπάτες και εξιδανικεύσεις. Γι’ αυτό καμιά φορά νευριάζω, όταν δέχομαι από τον ευρύτερο περίγυρό μου καλοπροαίρετα σχόλια π.χ. «Α, τι

ωραία που ασχολείσαι ενεργά με τον εθελοντισμό», λες και πρόκειται για κάτι εξ ορισμού μη πολιτικό. Για μένα όμως είναι ξεκάθαρο: Μέσω του Σχολείου οι ιδέες μου αποκτούν σάρκα και οστά. Αν με ρωτήσει κάποιο άτομο στο δρόμο «Πώς θα ήθελες να φτιάξεις τον κόσμο;», θα του έδειχνα το Σχολείο. Υπερβάλλω ίσως λίγο, αλλά νομίζω καταλαβαίνει κανείς τι εννοώ.

Όλο αυτό πιστεύω ότι ισχύει, αν όχι για όλα, για τα περισσότερα άτομα που συμμετέχουν στο Σχολείο. Και τούτο δεν θα πρέπει να το ξεχνάει το Σχολείο, ότι δηλαδή αντιπροσωπεύει για εμάς κάτι παραπάνω από ένα απλό σχολείο. Ομοίως, οι εθελόντ(ρι)ες και οι μαθητ(ρι)ές δεν θα πρέπει να σταματήσουν να αξιώνουν από το Σχολείο να είναι κάτι παραπάνω από ένα απλό σχολείο.

Αντιρατσιστικός και αντιφασιστικός χαρακτήρας

Μίλησα παραπάνω για ιδέες. Ο αντιρατσιστικός χαρακτήρας του Σχολείου αποτελεί κεντρικό κομμάτι του ιδεολογικού του πυρήνα. Εξ ου και η «Αντιρατσιστική Γιορτή» που διοργανώνει το Σχολείο από το 2007 , εξ ου και η ΚΑΡ (Κίνηση Απελάστε τον Ρατσισμό).

Ας σκεφτούμε ακόμη ότι το άρθρο αυτό γράφεται με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Κατά του Ρατσισμού (21η Μαρτίου) στο πλαίσιο της οποίας, με πρωτοβουλία του Σχολείου, διοργανώνεται κάθε χρόνο η αντίστοιχη συγκέντρωση και πορεία, στην οποία

συμμετέχουν πολλές συλλογικότητες και οργανώσεις.

Εξυπακούεται βέβαια πως το Σχολείο εκδηλώνει αυτόν του το χαρακτήρα και μόνο με την ύπαρξή του ως χώρος εκμάθησης ελληνικών και αγγλικών για προσφύγ(ισσ)ες και μετανάστ(ρι)ες. Το έργο αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο, όταν μάλιστα το μεταναστευτικό-προσφυγικό είναι πολύ χαμηλά στην ατζέντα της κοινής γνώμης. Τι χαμηλά, δηλαδή, στον πάτο για την ακρίβεια. Ηγεμονικές είναι οι αντιμεταναστευτικές πολιτικές στην Ευρώπη, από την Ελλάδα (τα hotspots στα νησιά, τα pushbacks, το ναυάγιο στην Πύλο κ.λπ.) μέχρι την Αγγλία (σχέδιο Ρουάντα), την Ιταλία (συμφωνία με την Αλβανία) και τη Γερμανία (σχέδια επαναπροώθησης μεταναστών από το ακροδεξιό AfD).

Πάντως, ο αντιρατσιστικός αυτός χαρακτήρας πηγαίνει χεράκι-χεράκι με την αντιφασιστική ιδεολογία και δράση του Κυριακάτικου. Το Σχολείο δείχνει με το χέρι, και καλά κάνει, του εχθρούς του! Συμμετέχοντας στον Αντιφασιστικό Συντονισμό Αθήνας-Πειραιά, το Κυριακάτικο δίνει το «παρών» σε δυναμικές αντισυγκεντρώσεις (π.χ. στα Ίμια, στην πανευρωπαϊκή συγκέντρωση νεοναζί στο Νέο Ηράκλειο, δράσεις του κόμματος του νεοναζί Κασιδιάρη) αλλά και σε αντιφασιστικά φεστιβάλ (Αντιφασιστικός Σεπτέμβρης, Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ).Οι δράσεις του Κυριακάτικου στο πλαίσιο του Αντιφασιστικού Συντονισμού με έκαναν μάλιστα να αναθεωρήσω κάποιες απόψεις μου για τις αντισυγκεντρώσεις. Επειδή συχνά κάποιες τέτοιες δράσεις από διάφορους χώρους έχουν έναν ας τον πούμε παρορμητικό χαρακτήρα, τις θεωρούσα επικίνδυνες εξ ου και φοβόμουν, ενώ μου θύμιζαν λίγο συμπλοκές μεταξύ «συμμοριών». Οι δράσεις του Σχολείου δεν είναι καθόλου έτσι. Υπάρχει θα λέγαμε ένας σεβασμός προς το πηγαίο, με την έννοια ότι αυτές οι δράσεις έχουν μια ζωντάνια και μια δυναμική, αλλά δεν έχουμε υπόκλιση στο αυθόρμητο, με την έννοια ότι παίρνουμε δυο καθρόνια και κάνουμε ό,τι να ‘ναι, όπως να ‘ναι.

Ρατσισμός, φασισμός και καπιταλισμός

Μπορούμε όμως να μιλάμε για τον ρατσισμό ή τον φασισμό χωρίς να μιλάμε για τον καπιταλισμό, σαν οι ρατσιστικές και φασιστικές ιδέες και πρακτικές να είναι κάτι ξέχωρο από το κοινωνικοοικονομικό σύστημα που ζούμε, σαν να προέρχονται από κάπου μακριά; Μάλλον όχι. Και το Σχολείο το ξέρει καλά αυτό. Μπορούμε να το δούμε σε όλες σχεδόν τις δράσεις του, πως το Κυριακάτικο αναγνωρίζει πως οι εργασιακές σχέσεις, η κοινωνική ανισότητα, το κυνήγι του κέρδους καθώς και οι θεσμοί που τα πλαισιώνουν όλα αυτά (ανα)παράγουν τις ρατσιστικές και φασιστικές ιδέες, ενώ ταυτόχρονα αυτές διατηρούν -σε έναν βαθμό βέβαια- την αυτονομία τους. Και για να επανέλθω στο ζήτημα του «εθελοντισμού» που ανέφερα στην αρχή, όπως το έθετε ο περίγυρός μου, η επιδίωξη της κοινωνικής ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης για εμάς και τους συνανθρώπους μας δεν είναι (μόνο) το ψυχολογικό αναπλήρωμα ενός κόσμου που βουλιάζει, αλλά η βάση μιας πολιτικής ανανέωσης. Μιας αντικαπιταλιστικής ανανέωσης.

Θα ήμουν άδικος βέβαια αν περίμενα από το Κυριακάτικο να μου δώσει ένα «μανιφέστο» για τον σοσιαλισμό του 21ου αιώνα, όταν η ευρύτερη Αριστερά πάσχει από κρίση περιεχομένου. Θα ήθελα πάντως το Σχολείο να συνεχίζει να θέτει αυτά τα ζητήματα.

Δημοκρατία, ισότητα και ελευθερία

Ωστόσο, το Σχολείο δεν ετεροπροσδιορίζεται μονάχα ως αντιρατσιστικό, αντιφασιστικό, αντικαπιταλιστικό, αλλά θέτει ταυτόχρονα ως κεντρικούς ιδεολογικούς του πυλώνες τη δημοκρατία, την ισότητα και την ελευθερία. Ο τρόπος λειτουργίας του τα συμπυκνώνει όλα αυτά: οι γενικές συνελεύσεις, η συμμετοχή ατόμων από διαφορετικούς πολιτικούς χώρους, η αυτοοργάνωση-αυτοδιαχείριση, η νομική υποστήριξη μαθητ(ρι)ών, η μηδενική ανοχή σε παραβιαστικές και σεξιστικές πρακτικές, η αλληλεπίδραση με φεμινιστικές συλλογικότητες και οργανώσεις της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας.

Θα ήθελα, όμως, να σταθώ σε ένα βασικό χαρακτηριστικό του Κυριακάτικου, στην ενεργή συμμετοχή των μαθητ(ρι)ων στις δράσεις του (είτε μιλάμε για πολιτικές δράσεις είτε για την Αντιρατσιστική Γιορτή είτε για τις προβολές ταινιών και τα διάφορα πάρτι). Αυτή η συμμετοχή δεν είναι πάντα ούτε αυτονόητη ούτε αυτόματη, καθώς οι δυσκολίες στην επικοινωνία λόγω γλώσσας, οι ασφυκτικές πιέσεις του εργασιακού περιβάλλοντος για καθένα/καθεμιά, η αδράνεια καμιά φορά καθώς και η αμηχανία που δημιουργεί η αλληλεπίδραση με πολλά άτομα, μπορεί να οδηγήσει στην απομόνωση. Για το ότι μπορούμε να είμαστε σε όλα αυτά μαζί, νομίζω μας αξίζει ένα μπράβο! Για τις αμοιβαίες υποχωρήσεις που κάνουμε, για τους συμβιβασμούς, για την κατανόηση και την έμπρακτη αλληλεγγύη που δείχνουμε το ένα στο άλλο και για τη σκληρή δουλειά που ρίχνουμε ως μαθητ(ρι)ές ή εθελοντ(ρι)ες για να γεννηθούν οι δράσεις μας. Θα τολμήσω να πω ότι τα άτομα που είναι στο Κυριακάτικο είναι «υπερσυγκλο» – αν και δεν είμαι καθόλου σίγουρος ότι τα άτομα που θα διαβάσουν το κείμενο έχουν δει GNTM («υπερ-συγκλονιστικά» σε ελληνική μετάφραση). Σε κάθε περίπτωση, το Σχολείο δεν θα πρέπει να κουραστεί να παλεύει ακριβώς γι’ αυτήν την αλληλεπίδραση!

Κλείνοντας, θέλω να κάνω μια αναφορά στην καινούρια ταινία του Ken Loach «The old Oak», που προβλήθηκε πρόσφατα και στο

Κυριακάτικο στο πλαίσιο των δράσεων της ομάδας προβολών (Spoiler Alert). Στην όμορφη αυτή ταινία εγώ εντοπίζω δύο ζητήματα που αφορούν και το Σχολείο. Το πρώτο είναι το ζήτημα του χώρου, ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη κοινωνικών δράσεων. Στην ταινία, για να βρεθεί ένας χώρος ώστε να καταφέρουν να οργανώσουν τις όμορφες δράσεις τους οι άνθρωποι της γειτονιάς, έπρεπε να καθαριστεί και να ανακαινιστεί μια σχεδόν γκρεμισμένη αποθήκη με παλιά (και μάλλον επικίνδυνα) ηλεκτρικά και υδραυλικά συστήματα. Όλα αυτά έγιναν γιατί ακριβώς δεν υπήρχαν διαθέσιμοι προσβάσιμοι (ασφαλείς – φθηνοί – δωρεάν) κοινωνικοί χώροι για τους ανθρώπους που ζούσαν εκεί, ενώ ταυτόχρονα κάποια άγνωστη ιδιωτική εταιρεία (από την Κύπρο μάλιστα) αγόραζε σε εξευτελιστικές τιμές ακίνητα επηρεάζοντας προφανώς και τις τιμές των ενοικίων.

Επιστρέφω στην Ελλάδα του σήμερα και αναρωτιέμαι πόσο εύκολο είναι να υπάρχουν αυτόνομοι κοινωνικοί χώροι. Συχνά επικεντρωνόμαστε, και καλά κάνουμε, στο ζήτημα των ενοικίων που αφορούν τις ατομικές κατοικίες λόγω των αυξήσεων, αλλά παραβλέπουμε κάπως το ζήτημα των κοινωνικών χώρων. Εάν οι προσβάσιμες φθηνές κατοικίες είναι μάλλον δυσεύρετες, τότε οι προσβάσιμοι-φθηνοί κοινωνικοί χώροι είναι μάλλον ανύπαρκτοι. Και λέω «αυτόνομοι» γιατί ίσως με την επιχορήγηση του κράτους ή της Ε.Ε θα μπορούσαν να βρεθούν λύσεις, αλλά στο πλαίσιο αυτό της εξάρτησης ο αντιρατσιστικός (κι όχι μόνο) χαρακτήρας του Σχολείου πάει περίπατο… Το Σχολείο λύνει αυτό το ζήτημα, αφού αποτελεί έναν κοινωνικό χώρο που στηρίζεται αποκλειστικά στις οικονομικές ενισχύσεις που προσφέρονται μέσω της Αντιρατσιστικής Γιορτής, του Ημερολογίου και των διάφορων εκδηλώσεων. Έτσι σε αυτή τη συγκυρία το Σχολείο, ως κοινωνικό χώρο, πρέπει να το προστατεύσουμε και να το ενισχύσουμε!

Περνάω τώρα στο δεύτερο ζήτημα που εντοπίζω στην ταινία, που είναι αυτό του χρόνου (διάρκειας), ξανά ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη ισχυρών κοινωνικών δράσεων και δεσμών. Στην ταινία, ο ιδιοκτήτης της pub συνομιλεί με ένα πιτσιρίκι και στο πλαίσιο αυτής της συζήτησης ο μικρός ζητάει από τον πρωταγωνιστή να

συνεχίσουν να κάνουν αυτές τις δράσεις και τα επόμενα σαββατοκύριακα. Όταν για διάφορους λόγους αυτό αρχικά δεν επιτυγχάνεται, τότε η απογοήτευση για τη βραχύβια ζωή αυτής της δράσης είναι διάχυτη. Γιατί στην τελική, και επανέρχομαι στην ελληνική πραγματικότητα, αυτό που μετράει είναι νομίζω η διάρκεια. Ο χρόνος είναι αυτός που διαμορφώνει συνειδήσεις, σχηματίζει δεσμούς και σχέσεις, καλλιεργεί την εμπιστοσύνη και γεννά προσδοκίες. Το Κυριακάτικο πετυχαίνει σε όλους αυτούς τους τομείς επειδή ακριβώς έχει διάρκεια στις δράσεις του από το 2003 μέχρι σήμερα.

Σε αυτόν, λοιπόν, τον χωροχρόνο το Κυριακάτικο μοιάζει σαν μια φωτεινή σταγόνα ελπίδας για όλους, όλες και όλα μας σε ένα σκοτεινό ωκεανό απανθρωπιάς. Μακάρι να γίνει τσουνάμι! Να παλέψουμε να γίνει τσουνάμι!

Γιάννης Φουκαράκης

Συνέντευξη του μαθητή Ναζμούλ Μαντμπάρ

Θυμάσαι την πρώτη φορά που ήρθες στο Σχολείο;

Πρώτη φορά ήρθα στο Σχολείο το Σεπτέμβριο του 2019 με έναν φίλο μου. Αυτός μου γνώρισε το Σχολείο κι έτσι ξεκίνησα. Δούλευα σε μια κουζίνα και θεωρούσα ότι έπρεπε να κάνω μαθήματα ελληνικών γιατί δυσκολευόμουν. Τότε αποφάσισα πως πρέπει να ξεκινήσω στο Σχολείο. Συνεχίζω ακόμα και σήμερα, παρόλο που κάποιες φορές, λόγω της δυσκολίας της γλώσσας, σκέφτηκα να τα παρατήσω. Δεν τα παράτησα επειδή έβαλα στοίχημα με τον εαυτό μου ότι θα τα καταφέρω! Ήμουν πάντα τυπικός και προσπαθούσα να είμαι στην ώρα μου.

Πλέον έχεις ξεκινήσει κι εσύ να διδάσκεις ελληνικά σε μαθητές από το Μπαγκλαντές. Πώς ξεκίνησε αυτό;

Λόγω του ότι υπάρχει λίστα αναμονής στο Κυριακάτικο Σχολείο Μεταναστών, αποφάσισα να μιλήσω με άτομα από το Μπαγκλαντές ώστε να τα προετοιμάσω για το σχολείο. Ήθελα να κάνω κάτι για αυτά τα παιδιά που διαφορετικά θα περίμεναν καιρό, χωρίς να έχουν επαφή με τα ελληνικά. Κάποια από αυτά τα παιδιά έχουν ξεκινήσει πλέον να έρχονται στο Σχολείο, έχοντας κάποιες γνώσεις ελληνικών.

Τι θα ήθελες να πεις στους μαθητές και τις μαθήτριες;

Θα ήθελα να απευθυνθώ στους μαθητές του Σχολείου και να τους τονίσω ότι είναι σημαντικό να δείχνουν ενδιαφέρον για το Σχολείο και για τα μαθήματα και να προσπαθούν να αφιερώσουν χρόνο. Ξέρω ότι όλοι μας δουλεύουμε, έχουμε ανάγκες, παρ' όλα αυτά είναι κι αυτό μια ανάγκη: όσο είμαστε στη χώρα, να μαθαίνουμε ελληνικά.

Τι θα ήθελες να πεις στους δασκάλους και τις δασκάλες;

Οι δάσκαλοι και οι δασκάλες έρχονται να μας βοηθήσουν και αυτό μας τιμάει! Θα ήθελα να τους ζητήσω να συνεχίσουν να διδάσκουν τους μαθητές και τις μαθήτριες από το εγχειρίδιο της κατάληψης «Σινιάλο», ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις ελληνικών. Αυτό πιστεύω εγώ ως μαθητής, κάποιο άλλο άτομο μπορεί να έχει διαφορετική γνώμη. Τα περισσότερα παιδιά στο Σχολείο έρχονται για τις εξετάσεις και χωρίς αυτό το εγχειρίδιο δεν θα μάθουν τα «βασικά» της γλώσσας ώστε να περάσουν τις εξετάσεις.

Πώς αισθάνεσαι σήμερα για το σχολείο;

Αισθάνομαι χαρούμενος. Στον χώρο του Σχολείου νιώθω πολύ άνετα. Δεν υπάρχουν ρατσιστικές συμπεριφορές και γι' αυτό συνεχίζω να έρχομαι.